"...Так що ж — це вигадки чи факти?

З одного боку, збереглося мало свідчень про існування літаючого змія, але з другого — в різні епохи його бачили багато хто."

Із преси.

... А родовід їхній, здається, спільний, хоч "літають" вони (чи — літали) у різні віки над різними континентами і материками, країнами й краямя. Це й "Русский демонологический словарь" (є й такий, Новикової) підтверджує:

"Походження зміїв-духів, перевертнів, як і іншої нечистої сили стосується часів великої битви Бога і архистратига Михаїла із злими непокірними ангелами, які відмовившись підкорятися Творцеві, і були переможеними в цій війні (перший Армагеддон) і попадали з неба на землю. Частина з них зосталася в повітрі — літаючі змії, інші стали повзати по землі".

З англійської хроніки за 774 рік:

"... на небі після заходу Сонця з’явився червоний знак, і, на великий подив, на горизонті з’явилися жахливі змії, що летіли".

Із цієї ж хроніки дев’ятнадцятьма роками пізніше: "... з’явилося моторошне знамення... Це були надзвичайно яскраві спалахи світла і жахливі дракони, що летіли по небу, а потім настав жахливий голод".

Руський літопис під 1091 роком розповідав:

"У сей же рік — 1091-й, коли Всеволод ловив звірів від Вишгородом, — люди зняли крик, упав превеликий змій із неба, і перелякалися всі

люди, бо в цей час загула земля — багато хто чув". У сносці зазначається: "Ідеться про падіння на землю великого метеорита, вогненний слід якого вважали за небесного змія".

Можливо, цілком навіть можливо. Але й у квітні 1383 року, коли й натяку на падіння метеорита не було, "в багатьох місцях був видимий літаючий дракон".

8 грудня 1411 року, у вечері, коли вже смеркалося "пролетів по небу від города Кашіна змій, великий і зело страшний, дихаючи вогнем. Летів він із сходу на захід і як зоря світився. Бачив князь Василій Михайлович його та бояри, і всі люди по всіх селах коло міста, і бачили його всі одночасно".

Можливо, й це було падіння метеоритів, що їх сприйняли за зміїв?

5 грудня 1762 року біля дев’ятої вечора на небі засвітився "змій, що звивався". Спускався він повільно, доки й не зник. Шість хвилин за його польотом слідкували мешканці Бідефорда (Англія), а падіння метеорита навряд чи могло тривати так довго.

А ось що сталося в місті Арзамасі (Росія):

"Лета 1719 июня 4 дня была в уезде буря великая, и смерч, и град, и многие скоты и всякая живность погибла. И упал с неба змий Божьим чудом опаленный и смердел отвратно. И помня указ Божьей милостью Государя нашего Всероссийского Петра Алексеевича от лета 1718 о Кунштькамере и сбору для нее диковин разных, монструзов и уродов всяки… и прочих чудес, змия сего бросили в бочку с крепким двойным вином (так тоді називали горілку)…". Жаль, до Санкт-Петербурзької "Кунштькамеры" бочка не дійшла. Чи в дорозі загубилася, чи швидше всього, змія з неї викинули — багато йому чести у подвійному вині плавати! — а саме подвійне вино (горілку) як водиться на Русі, випили. (Чи не за здравіє змія?). Загадка "монструза" не була розгадана. І довго

потім у Санкт-Петербурзі, у його "Кунштукамері" гадали, що ж то було насправді? Подібний "монструз" з’являвся і над Америкою. В середині XIXст. мешканці Небраски запевняли, що бачили величезного змія, котрий летів "виблискуючи". Довго в роках 1857-58 ходили розповіді про літаючого змія, який ширяв над пароплавом, що плив по Міссурі. Були ранні сумерки, змій вергав вогонь і звивався, то зникаючи за хмарами, то знову з’являючись. По боках його були смуги, що світилися…

Чілі, квітень 1868 рік (за повідомленням газети "Зоолог"): "Вчора, приблизно о 5 годині після полудня, коли денні роботи були завершені і робітники зібралися разом, очікуючи вечері, ми побачили те, що сприйняли було за гігантського птаха. Спершу ми взагалі подумали, що це хмара, відірвана вітром від гряди хмар, кинула тінь на землю. Воно швидко рухалось, тільки по прямій з північного заходу на південний схід. Коли воно виявилось над нашими головами, ми звернули увагу на незвичну формі цієї "хмари". У нього були великі, покриті сіруватим пір’ям крила, голова як у саранчі, а широко відкриті очі світилися наче розжарене вугілля.

Здавалось, що воно було покрите кабанячою щетиною, в той час, як на його довгім, як у змії тілі, ми роздивилися лише сяючу луску, яка відтворювала металевий дзвін при кожному повороті чудовиська".

У 1873 році техаські фермери розповідали, що бачили неподалік Бонхейма те, у що спершу й не повірили — летючого змія. Багато хто з ляку сховався під свої фургони. За свідченням фермерів "змія була велика і довга, як телеграфний стовп, з жовтими смугами по боках і летіла без найменших зусиль". Видно було як вона скручувалась кільцями і викидала вперед свою голову, ніби намагалася когось вразити. Хмари, як і змія рухались в східному напрямку і невдовзі змію бачили в кількох милях на схід від того місця…

Правда, один кореспондент потім назвав це "маренням і дурницями", в той же час як інший запевняв, що "декілька груп вельми шанованих співгромадян готові були під присягою дати свідчення, що бачили

величезну змію біля сонця, коли воно здіймалося над горизонтом, і що це явище спостерігалося кілька хвилин".

Збереглися історичні свідчення про те, як 27 травня 1888 року в Південній Кароліні (США) у небі теж бачили змію футів 15 завдовжки, яка летіла над людьми із швидкістю "яструба у вільному польоті", змія шипіла і свистіла.."

У вересні 1891 року в США знову бачили змію довжиною футів 20. Те чудо-юдо "рухалось у повітрі з допомогою кількох пар плавників". Робітники, які те бачили, з ляку розбіглися. Історія потрапила на сторінки газет і потім виявилося, що місцевий священик теж спостерігав "примару".

Більше того, увечері наступного дня "воно" повернулося і його бачили сотні мешканців і всі сходилися, що то була жива істота. У неї як виявилося, було одне око і воно палало червоним вогнем. Іноді воно корчилося як в агонії і один раз навіть кинулося вниз і попливло над гуляками, які зібралися внизу і всі казали, що від "нього" йшов гарячий подих...

Вже значно ближче до нашого часу, у 1935 році одночасно в Данії та Норвегії бачили велику змію, що пропливала у хмарах. Спостерігав це також і кореспондент однієї з норвезьких газет. За його свідченням "об’єкт" мав п’ять сегментів і ніби видивляючись щось, летів з опущеною вниз головою.

Через два роки подібне явище спостерігали в Бразилії.

А ось який випадок стався в Росії., в Архангельській області біля села Лябла (свідчення очевидця):

"У 1927 році 24 вересня в пасмурний і холодний день я вийшов на вулицю близько четвертої й бачу на середині ріки Двіни летить щось

сліпуче, світле, наближається до берега, потім до нашого дому. Летить на висоті 6-7 метрів од землі.

Форма цього чудиська — наче скелет величезної рибини чи колосальної змії. Його тулубище складалося з розжарених кілець, які стискувалися і розтягувалися. Середина тулубища потовщена, кільця поступово зменшувалися, хвіст трохи червонувато-оранжовий. Останні кільця найменші — як у змії. Голова, як у риби. Очі великі — прожектори сліпучі. Летить повільно, з шипінням. Частиною тулубища зигзагоподібна виявляє, наче щось шукає на землі. Кінчиком хвоста швидко робить кільця.

Ми завмерли від ляку, думали, "воно" зачепить наш дім і вріжеться в телеграфний стовп. Але чудисько піднялося і обминуло його. Летіло з північного сходу на південний захід. Зникло на горизонті в лісі, але світло було видно ще довго".

Подібний випадок спостерігали й раніше, у 1909 році під час сінокосу біля Двіни. Побачивши крилатого змія, люди зі страху розбіглися хто куди і навіть заривалися в сіно…

Подібних свідчень про літаючого (крилатого) змія в різних країнах у різні часи назбиралося вже таки чимало. Може, для якихось висновків їх ще й мало, але вони були і з цим, як кажуть, доводиться змиритися, хоч би якими фантастичними вони не видавалися…

Відвідували ці "монструзи" й Київську Русь. Ба, навіть там жили.

"… І був коло Києва Змій, і кожного разу посилали йому дань: давали або молодого парубка, або дівчину".

Це з українських передань про знаного в наших пращурів— слов’ян Змія Горинича, крилатого представника злого початку, дракона часом з

трьома, а часом і з шістьма і, навіть, з дев’ятьма (а в деяких легендах — якщо то легенди, а не билиці, — і з дванадцятьма) головами.

(Між іншим. Як кажуть, інформація для роздумів. Щодо родоводу багатоголових зміїв, то… Буцімто вони з Китаю походять, адже китайські палеонтологи вперше в світі виявили закам’янілі рештки водоплавної рептилії з двома головами і двома шиями — її відразу ж охрестили "Змієм Гориничем".

Те чудо-юдо, слід од якого зберігся на камені у скелях Ісянь, жило десь у період з 145 до 65 мільйонів років тому і померло (чи загинуло) ще в "дитячому" віці. Серед нині сущих тварин двоголові особини зустрічаються відносно часто — у світі зареєстровано більше 400 випадків двоголовості у зміїв. Виходить, легенда (якщо легенда) про кількаголового Змія Горинича виникла не на порожньому місці. Правда, всі відомі на сьогодні двоголові відносяться до невеликих видів. Але хто скаже, які "Гориничі" зустрічалися в давнину?!)

Взагалі, в прадавні часи, коли пращури наші були ще юними, зміїв водилося пребагацько. І всі вони мали одну препогану звичку: поїдом їли людей. Чоловічину полюбляли над усе. Снідали нашими прапращурами, обідали ними, вечеряли теж ними. Кому таке взагалі сподобається? Та ще й гурманами були перебірливими — до свого столу вибирали — чи замовляли — головно молоденьких представників людства. (Як нині люди віддають перевагу здебільшого молодим тваринам, а не старим). Тож і "давали їм або молодого парубка, або дівчину". Спробуй не дати! Тож у переданнях там і там можна прочитати, що колись на землі жив змій. Багато він пожер людей, бо дужчого від нього на світі не було". (Як час покаже, дужчі все ж таки знайдуться — хоча б той же Кирило Кожум’яка — але з’явиться він значно і значно пізніше). Або в легенді про урочище Розори: "Тут жив колись змій. Він їв людей і не давав ніколи їм проходу".

Головним же серед літаючого кодла і був він. Змій Горинич. Мав він свої печери, де у нього були сховані скарби і де він тримав "руський полон" — чергову викрадену царівну— королівну, там же знаходилося

численне його потомство. З’являвся Змій Горинич в супроводі грізного шуму і тоді "дощ дощить", "грім гримить". Але головною його зброєю був вогонь. Він рідний брат інших чудовиськ — Змія Тугарина, Зміулана, Вогняного Змія.

З руської билини про Добриню Нікітіча:

"… І раптом потемніло небо, а хмар на небі й немає, і дощу теж немає, а грім гримить, і грози немає, а вогонь блищить… Підняв голову Добриня і бачить, що летить до нього Змій Горинич, страшний змій з трьома головами, із сімома хвостами, з ніздрів полум’я шугає, з вух дим валить, мідні кігті на лапах блищать"..

А появились вони на Русі в часи половців (друга половина XI ст. — поч. XIII ст.), частково ще у печенізькі.

Ніхто не знає, як його звали половці. Може й просто: Триголовий. (Варіант: шести-дев’яти-дванадцятиголовий). Або ж мали якусь іншу назву, половецьку.

Гориничам його прозвали русичі.

Але родом він звідти, з Половеччини. Або як русичі казали: з Поля. Себто зі Степу. Принаймні, на Русь він прилітав звідти, з ворожого Степу хвиля за хвилею накочувалися кочівники двісті років підряд, несучи Русі спустошення, неволю.

… А довгими зимовими вечорами степовими вовками-сіроманцями завивали на Русі хуртовини-заметілі: у-у-у, у!… Порубіжна Переяславщина тоді пірнала на дно тієї сніговійниці. В ніч тривожну і глуху страшно ставало в беззахисних хатках простому людові. Кочівники зі Степу можуть наскочити і взимку, метелиця їм тільки на руку, обмерзлі, обліплені сніговицею і від того ще зліші, вирнуть вони зненацька на своїх обліплених паморозззю конях, під завісою метелиці-

пурги, як біси вирнуть з того світу — ось у такі зими переповідали бабусі онукам моторошні й лячні руські билини про крилатих зміїв вогняних (тоді малі русичі вперше починали відчувати дух батьківщини, руський дух) — про злого Тугарина, змієвого поганського сина.

Заввишки він, як високий дуб, між плечима — коса сажень, між очей можна стрілу впоперек покласти.

У нього не кінь, а лютий звір, з його ніздрів полум’я шугає, з вух дим валить і свистить те поріддя пекельне геть по-зміїному — не їдьте у Степ, люди добрі, лихо вам буде!

Невідомо чи був Змій Горинич загально половецьким фольклорним образом, а чи якогось одного їхнього племені, але вигулькнуло те страховисько вперше десь на Нижньому Дніпрі — від придніпровських половців, тому згодом давньоруські легенди і визначили йому батьківщину — Подніпров’я.

І сьогодні тамтешні краєзнавці знаходять відлуння в історичній літературі та переданнях, що Кощій Безсмертний та Змій Горинич мало того, що це історичні особи (надприродними здібностями вони були наділені пізніше), так і родом вони з Придніпров’я. (Очевидно, з тих далеких часів, коли Подніпров’я, зокрема Нижній Дніпро входило у володіння половців (лівий берег тоді був половецьким, а правий руським), теж званими придніпровськими.

На Нижньому Дніпрі, починаючи від теперішнього Дніпропетровська й до Запоріжжя, відомі дві печери з йменням Змієві.

Одна з них нижче порогу Лоханський, на південній околиці села Волоське. Як свідчить Д. Яворницький, печера зветься Змієва. Чому Змієва — історик не пояснює й місцевих легенд не наводить, тільки додає, що на "підгір’ї Бичкової селі, на землі колишнього селянина Якова Заскоки, єсть так звана Змієва печера з дуже вузьким входом і, щоб

пролізти в середину її, треба спершу проповзти два сажні животом по вогкій землі, витягнувши вперед себе руки, а потім вже можна стати і йти ногами. Скільки та печера має довжини, напевне невідомо: одні кажуть — не більше 25 саж., а інші кажуть, буцімто вона тягнеться більше ніж на верству, і де саме її кінець, ніхто того не знає, бо ніхто не доходив до її краю. В одному місці печери, кажуть, є така глибока ямина, що коли туди кинути камінь, то не чутно, як він і на дно падає…"

Ще одна печера з йменням Змієва знаходиться біля Будильського порогу (сьомий поріг Дніпра), на острові Перун, у західній його частині.

Про неї Д. Яворницький у своїй праці "Дніпрові пороги" наводить легенду:

"В тій печері колись то жив змій— цар з трьома головами. У нього була дочка красуня. Змій беріг свою дочку, щоб вона не покохала якогось руського царевича, та все-таки не вберіг: красуня відпливла з якимось лицарем по Дніпру аж у Чорне море. З того часу змій зробилася ще лютішим, ніж був до того, і щодня вилітав куди-небудь в округу за новою жертвою".

"Колись, кажуть, змій був на небі і літав по всьому світу, його всі боялись, а інші то й кланялись йому. Як узнав про те бог, що йому поклоняється, взяв й пооднімав у нього крильця, він упав з неба в Дніпро тай поплив. Ідолопоклонці бігли берегом та й кричали: "Перуне, Перуне, припливи до берега". Він приплив до острова і показалась йому глибока нора; він туди й пропав. Від того часу й прозвано острів Перуновим".

"Кажуть, що Перунового острівка тут не буяло, а приплив до нього змій відкілясь з гори. Як плив він, кажуть, одним боком бігли ідолопоклонці й викликали на берег, а другим вийшли на зустріч православні й почали молебствувати та заклинати. Де стояли наші з корогвами, туди він підплив і став. Змієва нора з боку Дніпра була,

кажуть, дуже глибока, а після того, як змій загинув, скеля зійшлася щільно, і нори нема. Бить— то так було, а чи правда цьому — не знаю".

Про цей острів Перун ось що я чув від старих людей. Якось: кажуть, бог Перун плів Дніпром, і його хвилею викинуло на острів; тут заховано його, а потім одкопано. Від того й острів став Перун. На Перун, від Дніпра, є нора: "Колись, кажуть, там жив змій, і йому носили людей, а нору звали Змієвою".

"До Христового народження, кажуть, там жив змій; він гарбає під себе жінок і дівок, а мужів пожирав. Як Христос народився, змія прокляв, а потім його завоював якийсь богатир. У змія, кажуть, було три голови й крила. Він, як летить, освіщає весь світ, а вогонь так і палає".

Можливо, Змій Горинич і справді родом з нижнього Дніпра, ще тоді половецького, а вже пізніше його діяльність разом з наскоками половців на Русь поширилася на Середній Дніпро і Верхній, дісталася Києва і навічно увійшов руські легенди й передання та літописи.

Існують припущення (переважно краєзнавців), що Змій Горинич як і Кощій Безсмертний — це імена жорстоких і лютих половецьких ханів, які найбільше досадили Русі. Є й думка, що кощій — це військове звання в половців (в чині кощія був відомий половецький хан Боняк). А якийсь з їхніх ханів був довгожителем. Років біля ста прожив, що було великою рідкістю для степовиків, які в середньому не сягали й піввіку, от його й прозвали Безсмертним. А мав він звання військове кощій, тож і став у народній пам’яті Кощієм Безсмертним. На Русі ж звання кощій трансформувалося в надприродну істоту. Родовід половці вели від тварин, від свійських — кінь корова, бик, свиня, вівця тощо. І від диких — вовк, лисиця, але хани аби виділитись, шукали собі грізніших предків.

Наприклад, хан Тугарин (Тугаринич) мав зображення змія на своєму прапорі (буцімто свого предка), та не якогось там, а — триголового. Інші, аби перевершити Тугарина, видумували собі шестиголового змія,

дев’яти, а хто й дванадцятиголового — аби взяти верх. Знай, мовляв, наших! Таких зображень боялися навіть самі половці, що вже казати про руських смердів, на чиї села налітали степовики під стягами із зображенням триголового змія!

Хан Тугарин був лютим ворогом Русі, часто налітав на Переяславщину, Київщину та Чернігівщину під своїм триголовим змієм, тож русичі й прозвали його Гориничем — горе ж бо ніс! Пізніше, коли вже був створений образ Змія Горинича, він переселився і в руські легенди та під Києвом зажив самостійним життя. А від імені хана Тугарина із змієм на прапорі, народне передання створило поганського богатиря, змія Тугарина, сина Горинича.

Ось звідтоді Змії Гориничі з 3, 6, 9 і 12 головами і почали розбійничати на Русі. Споживали людське м’ясо, а їхні печери переповнювалися понад Дніпром полоняниками, захопленими в різних краях землі руської.

Загледівши жертву, Змій Горинич перш за все намагається її обпалити вогнем, обсипати іскрами, попалити її вогняним подихом, потім хапає в пазурі людське тіло і несе його (часом і над морем) у своє лігво. А ось той, хто стане з ним на герць, має відрубати йому всі голови, а для цього має бути богатирем з особливим мечем…

Поселившись біля міста (наприклад, коло Києва) Горинич бере данину і всі покірно платять її, ведучи йому парубків та дівчат…

Пардон, вели… Чи то пак, водили. На заклання. Бо сьогодні, слава Богу, до крилатого змія— людоїда наших хлопців та дівчат вже не водять. Бо й самого крилатого та багатоголового змія-людоїда, званого у нас на Русі Гориничем сьогодні — ніц— немає.

І невідомо де він подівся і хто його, лютого, зі світу білого нарешті зжив?

Мабуть, все той же Кирило Кожум’яка. Його ще за свого життя боявся Горинич. І якось, коли його запитували, чи є, мовляв, у світі білому такий чоловік, щоб тебе подужав, змій і зізнався:

— Є, — каже, — такий у Києві над Дніпром. Як затопить хату, то дим аж під небесами стелеться, як вийде на Дніпро мочить кожі (бо він кожум’яка), то не одну несе, а дванадцять разом, і як набрякнуть вони водою в Дніпрі, то я візьму та й учеплюся за них, чи витягне то він їх? А йому й байдуже: як поцупить, то й мене з ними трохи на берег не витягне. От того чоловіка тільки мені й страшно.

От якось той Кирило обмотався коноплями, обсмолився смолою добре, взяв булаву таку, що, може, в ній пудів десять, та й пішов до змія. А змій йому й каже:

— А що, Кириле, прийшов битися, чи миритися?

— Де вже миритися, — одказує Кирило. — Битися з тобою, проклятим іродом, я прийшов…

А далі процитуємо за "Українськими переданнями" що їх зібрав М. Возняк:

"От і почали вони битися — аж земля гуде. Що розбіжиться змій та вхопить зубами Кирила, то так кусок смоли й вирве, що розбіжиться та вхопить, то так жмуток конопель і вирве. А він його здоровенною булавою як улупить, то так і вжене в землю. А змій як огонь горить, — так йому жарко. І поки збігає до Дніпра, щоб напитися, та вскочить у воду, щоб прохолодитися трохи, то Кожум’яка вже й обмотавсь коноплями і смолою обсмолився. Ото вискакує з води проклятий ірод, і що розженеться проти Кожум’яки, то він його булавою тільки луп, що розженеться, то він знай його булавою тільки луп, та луп! аж луна йде. Бились-бились — аж курить, аж іскри скачуть. Розігрів Кирило змія ще

лучче, як коваль леміш у горні, аж пирхає, аж захлинається проклятий, а під ним земля тільки стогне.

А тут у дзвони дзвонять, молебні правлять, а по горах народ стоїть, як неживий, зціпивши — руки; жде, що то буде! Коли ж зміюка бубух! Аж земля затряслась. Народ стоячи на горах, так і сплеснув руками: "Слава тобі, Господи!"

Але — казка казкою, легенда легендою, а раптом Змій Горинич і не вигадка, не казка, а тільки відображення в казках чогось реального. Адже недарма розповіді про незвичайних літаючих зміїв існували з давніх — давен у багатьох країнах світу, на різних континентах і материках, віддалених часто один від одного на тисячі кілометрів.

Ось тільки де вони жахні монструзи — нині подівалися?

Чому їх не видно — цур їм, пек, правда! — нині в небесах наших? Чи ми вже надто раціональними поставали, не романтиками, а прагматиками і перестали вірити в легенди, от крилаті монструзи й позникали. А в чудо треба вірити. Без віри в чудо чуда не буває — давно відома істина.

"Спогади про багатоголових драконів збереглися в основному в казках лише та билицях", — журиться один з авторів, який писав на цю тему.

Хоча "не можна зарані передбачити, шановні читачі, де доведеться зустрітися з нечистою силою, — слушно зауважує інший автор, який теж писав на цю тему, але на відміну від першого — оптиміст. — З’явитися її представники — нечистої сили, цур їй пек! — В. Ч. — можуть будь де… "Де подумаю, там і з’явиться" — говорили в народі. Диявол такий же легкий, як і людська думка і такий же, як важка дума, нав’язливий та причепливий… Одне слово: "Де подумаєш, тут і живуть…"

"Так що ж це — вигадка чи факти? — запитує він далі і сам же й відповідає: — з одного боку збереглося мало свідчень існування літаючого змія, але з другого — в різні епохи його бачили багато людей. В пошуках істинної відповіді залишається порпатися в книгах і рукописах, вишукуючи додаткові свідчення. Кому ж ліньки розшифровувати старовинні фоліанти, можемо порадити чекати чергової з’яви вогняного змія".

Але все ж таки під Сквирою "жила люта змія", — звернемось ще раз до "Українських передань" зібраних М. Возняком, — яка тільки те й робила, що… "робила багатсько лиха людям, — кажуть, що вона буцімто тільки і їла, що хлопців та дівчат молодих. То вже що не робили, щоб відрятуватися від цієї лютої змії, так і нічого не пособляє…"

У зв’язку з цим — чим же все-таки завершилася історія із сквирською змією, автор і звернувся до одного чоловіка, — мешканця Сквири. І ось що він відповів (сховавшись, правда, за криптонім "М. Б."):

— Так, я із Сквири — є таке містечко на Київщині, райцентр на річці Сквирці… Вперше згадується в писемних джерелах 1390 року… А ще раніше — не знаю вже чи точно, — в літописах і писали, що буцімто біля Сквири "жила люта змія, що вона тільки те й робила, що хлопців та дівчат молодих їла". Так це чи ні — хто вам тепер скаже.

Та ще достеменно, як оце їй до мене, шановний, причепилися, аби я вам точні дані про сквирську зміюку повідав… Хоча все могло — коли писали, — бути. Тим більше, змії на Русі нашій завжди водилися. Кого, кого, а різного гаддя у нас завжди вистачало.

Яка воно нині ситуація із проживанням змії біля Сквири, не відаю.

— Чи вірю я в існування зміїв?.. Власне, змії… а чому б і ні? Га? Ще і як вірю. Тим більше, одна змія живе у мене вдома… Тобто я з нею живу. І, як бачите, ще й нічого.

Живий — здоровий.

Ох, скажу ж вам, і змія у мене!..

Але хоч і змія, а — МОЯ! Єдина. Найкраща у світі, яку я на жодну янголицю ні за які скарби світу не проміняю…

Та й що вам казати. Кожен з нас, чоловіків, повинен мати одну, але свою. Ту, про яку іноді з серцем — життя є життя — може й сказонути: ЗМІЮКА!!!

І швидко охолонувши, додасть радо, як хвастуючись:

— Але ж… МОЯ!!! Хоч і змія, а — МОЯ!!!